

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:1868

av Penilla Gunther (KD)

Möjligheten för ungdomar med särskilda behov att ta körkort

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten för ungdomar med särskilda behov att få ta och behålla sitt körkort.

Motivering

Andelen unga som tar körkort är idag lägre än tidigare. År 2012 hade 57 procent av 18–24-åringarna körkort, medan det 1989 var 76,5 procent. Detta påverkar i hög grad möjligheten att få jobb, och Svenskt Näringsliv har i sina beräkningar fått fram att nära hälften av företagen anser att körkort är en förutsättning för anställning.

Förutom att det är en kostsam investering att ta körkort, behöver processen för det ses över så det blir mera effektiv undervisning och med större möjligheter för elever som har särskilda behov. Det kan vara fysiska funktionsnedsättningar som kräver tekniska och praktiska lösningar, medan ungdomar med till exempel neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, NPF, kan behöva särskilt upplägg av både de teoretiska studierna och körlektionerna.

Trafikverket har tillsammans med Riksförbundet Attention tagit fram en skrift, ”Körkortskoll”, med råd och tips för unga personer som vill ta körkort men har NPF. Många trafikskolor erbjuder numera olika individanpassade lösningar, till exempel att kunna få göra teoriprov muntligt.

På hälsodeklarationen för körkort med behörigheterna A, A1, AM, B eller BE samt behörighet för traktor ställs frågan om sökanden har en ”neuropsykiatrisk diagnos som till exempel adhd, damp eller Aspergers syndrom”. Ett stort antal körkortssökande

svarar ja på denna fråga. Ofta har diagnosen ställts för flera år sedan och personen saknar en aktuell läkarkontakt. Den som har någon av dessa diagnoser anser sig ofta inte heller ha någon sjukdom. I vissa svårare fall kan dock tillstånden vara av stor betydelse för den medicinska lämpligheten att inneha körkort. Bedömningen av tillstånden regleras i 15 kap. i Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:125) om medicinska krav för innehav av körkort m.m.

Men även om körkortstillståndet kommer och körkortsproven går bra, så kan problem ändå uppstå efter en tid. Körkortet omprövas vid NPF vart tredje år eller oftare, och förutom att det krävs läkarintyg in till Transportstyrelsen, som kostar ganska mycket pengar, handlar det också om att det ofta är svårt att få samma läkare man haft tidigare och som känner till ens diagnos och tillstånd. Att inte ha en särskild läkare som följt sjukdomsförlopp eller eventuella yttringar av diagnosen kan ha stor betydelse för hur intyget utformas – både positivt och negativt.

Det blir en extra osäkerhet i hanteringen när Transportstyrelsen själva inte gett fortsatt tillstånd att arbeta inom tågtrafiken med adhd eller Asperger till exempel de senaste åren. Alltifrån lokförare till tågvärd – trots goda vitsord i arbetet.

Förvaltningsdomstolen i Norrköping gav Transportstyrelsen en skarp reprimand i fallet med lokföraren som inte skulle få fortsätta i sitt drömyrke – trots 28 år i tjänsten.

Domstolen menade att det inte fanns några skäl för att en person med Asperger inte skulle kunna sköta ett sådant arbete. Tvärtom, är det något yrke med styrda arbetsuppgifter som passar en person med Asperger är det just detta. Domstolen påpekade också vikten av att alla förtjänar en individuell bedömning, inte en schablonmässig bedömning just för att det finns en funktionsnedsättning.

Penilla Gunther (SD)